

Library Power : A New Philosophy of Librarianship

Notes that the potential value of librarianship is often underestimated, not only by laymen, but by members of the profession. Library power is carefully argued and controversial plea for a revision of this popular image. Discusses the library's contribution to education and cultural continuity, indicating that libraries must essentially be places of intellectual freedom. Comments that the image of power which libraries present is so imperfectly appreciated by librarians, and the image (they create) of themselves works directly against the best interests of libraries.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พลังห้องสมุด*

อัมพร ทีชะระ

I

ภาพด้านหน้า

ห้องสมุดเป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมปัจจุบัน มีห้องสมุดอยู่ทั่วทุกแห่งเช่นเดียวกับโรงเรียน ทั้งคุณค่าของห้องสมุดก็เป็นที่ยอมรับกันอย่างไม่มีย้อแย้ง มีการใช้ภาชีอากรและทรัพยากรเป็นจำนวนมากเพื่อกิจการห้องสมุด แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่เป็นที่แน่ใจว่า ในวงของวิชาชีพบรรณารักษ์ส่วนใหญ่แล้วนั้นจะได้ตระหนักและคิดถึงพลังห้องสมุดหรือไม่

ในตำนานเทคนิคและงานรวบรวมรักษาของห้องสมุดนั้น ได้มีการศึกษาค้นคว้ากันมาอย่างละเอียด เรื่องที่เกี่ยวกับความต้องการกับอุปนิสัยของผู้ใช้ห้องสมุดก็ได้เริ่มมีการศึกษากันบ้างในระยะไม่นานมานี้และในปัจจุบัน แต่ยังไม่ค่อยมีผู้ใดพยายามอย่างจริงจังที่จะวิเคราะห์และประเมินพลังห้องสมุด

พลังห้องสมุดในชั้นต้นมาจากหน้าที่ของห้องสมุดในการเก็บรวบรวมและรักษา ห้องสมุดเป็นคลังของความรู้ในค่านมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ห้องสมุดสงวนรักษาประวัติทางอารยธรรม ความสำเร็จ และการสำรวจค้นพบของมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรื่อง Republic ของ Plato หรือเรื่อง Exercitatio Anatomica de Motu Cordis et Sanguinis ของ Harvey หรือ On the Origin of Species ของ Darwin ดังที่ R.C. Benge ได้เขียนไว้ว่า "ตามธรรมเนียมแล้ว วัฒนธรรมมีบทบาทหน้าที่เพื่อความอยู่รอดของกลุ่ม และหน้าที่นี้นำมาใช้กับเรื่องการสงวนรักษาอดีตได้" ห้องสมุดไม่เพียงแต่สงวนรักษาวัฒนธรรมเท่านั้น แต่เป็นหน่วยงานในการสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมด้วย

อัมพร ทีชะระ อ.บ., อนุ.บร., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) C.A.S. (Kent State) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* แปลจาก *Library Power : A New Philosophy of Librarianship* หน้า 7-16 ของ James Thompson (BA FLA, Librarian, University of Reading) ตีพิมพ์โดย Clive Bingley, London เมื่อปี ค.ศ. 1974

Thomas Carlyle ได้บรรยายเรื่องนี้ไว้อย่างแจ่มแจ้งตามความเป็นจริงในหนังสือเรื่อง *The Hero as a Man of Letters* ว่า "ในหนังสือนี้เป็นที่สถิตของวิญญาณในอดีตที่ปวง เป็นเสียงของอดีตที่ฟังได้อย่างชัดเจนในเมื่อรูปกายและวัตถุธาตุของอดีตนั้น ได้เลือนหายไปแล้วเหมือนความฝัน กองทัพเรือและกองทัพบกอันเกรียงไกร ฐานทัพเรือและคลังสรรพาวุธ มหานคร หอสูง เครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ ทั้งหมดเป็นเรื่องที่มีคุณค่ายิ่งใหญ่ แต่สิ่งเหล่านี้ได้เปลี่ยนไปเป็นอะไรบ้าง ไม่ว่า Agamemnon, Pericles หรือประเทศกรีซ ทุกสิ่งล้วนเป็นเศษปรักหักพังไปแล้วในขณะนี้ กลายเป็นซากและก้อนหินที่เงียบเหงาเศร้าสร้อย แต่ในเนื้อเรื่องของหนังสือต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศกรีซ ! ประเทศกรีซยังดำรงอยู่เช่นนั้นสำหรับนักคิดทุกคน ยังคงมีชีวิตอยู่ตามลายลักษณ์อักษร สามารถเรียกชีวิตกลับคืนขึ้นมาอีกได้ ไม่มีเวทมนตร์ใดแปลกประหลาดยิ่งกว่าหนังสือ เรื่องราวทั้งหมดที่มนุษย์ชาติได้สร้างไว้ ได้คิดไว้ เคยมีหรือเคยเป็น ล้วนมีบันทึกอยู่ในหน้าหนังสือเสมือนเก็บรักษาไว้ด้วยเวทมนตร์

บทบาทของห้องสมุด ในด้านการศึกษาอันก็เป็นพลังขั้นต่อไปซึ่งได้ประจักษ์กันแล้ว Jesse H. Spera ได้ชี้ให้เห็นว่า ความใกล้ชิดกันอย่างมากระหว่างระบบห้องสมุดและระบบการศึกษาอุปนัยนั้นเป็นผลโดยตรงของเหตุที่ว่า การศึกษารูปนัยตามอารยธรรมตะวันตกนั้นมีตำราเป็นแกนกลางเสมอ แม้แต่ในเวลาหนังสือหาได้ยากและมีราคาสูง ทั้งครูอาจารย์กับนักศึกษาก็ยังฟังตำราเป็นหลัก ไม่ว่าจะป็นม้วนปาปิรัส แผ่นหนัง หรือหนังสือหัดอ่าน หนังสือยังคงเป็นวิธีการเดียวที่ใช้กันอย่างกว้างขวางและพิสูจน์ผลได้ในการสอนตนเอง

พลังห้องสมุดในด้านการศึกษานั้นจะเห็นได้ชัดที่สุดจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทั้งเรื่องขนาด ทั้งจำนวนหนังสือที่ไม่เคยน้อยกว่าร้อยหรือพันเล่ม เติบโตขึ้นอย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะรวบรวมสะสมวัสดุ ได้โดยไม่จำกัด แม้แต่อาคารห้องสมุดก็มักจะสร้างไว้งามสง่ากลางบริเวณมหาวิทยาลัย และมีการลงทุนจำนวนมากในด้านห้องสมุดตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

อีกด้านหนึ่ง พลังห้องสมุดในการศึกษาหมายความว่า ห้องสมุดมีพลังเหมือนเครื่องมือเพื่อความก้าวหน้าทางวัตถุทั้งในระดับชาติและระดับบุคคล ลักษณะที่เด่นของประเทศที่ช่วยพัฒนาทั้งหลายก็คือ ความขาดแคลนห้องสมุด คนจนจึงยอมเป็นผู้ที่ขาดการศึกษาอยู่เป็นนิจ

กล่าวให้สั้นย่อขึ้น พลังห้องสมุดเกิดจากความเกี่ยวข้องของห้องสมุดกับวัฒนธรรมในความหมายของสติปัญญาและศิลป์ ในห้องสมุดไม่เพียงแต่จะมีผลงานที่สร้างสรรค์ และใช้จินตนา-

การในรูปแบบของวรรณคดีเท่านั้น แต่ห้องสมุดได้ขยายบทบาทออกไปจนกว้างที่สุดเพื่อให้รวมเอาขอบเขตทั้งหมดของกิจการด้านวัฒนธรรมเอาไว้ได้ งานที่เกี่ยวข้องกันระหว่างห้องสมุดและศิลปินนั้นสะท้อนออกมาทั่วไปในการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่นในประเทศอังกฤษ ให้รับผิดชอบงานทั้งสองด้านนี้ เช่น จัดให้มีทั้งโรงละคร และบริเวณสำหรับแสดงนิทรรศการในห้องสมุด มีการจัดรวบรวมแผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง จัดบริการภาพยนตร์ จัดห้องสมุดภาพ ส่งเสริมการแสดงปาฐกถา การอ่าน และการอ่านทำนองเสนาะ สนับสนุนการจัดแสดงงานฝีมือ การจัดกิจกรรมกลุ่มในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และผลิตสิ่งพิมพ์

พูดกันให้ถึงแก่นก็เป็นความจริงที่ว่า ห้องสมุดเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง ห้องสมุดจึงเป็นสถานที่ซึ่งไม่น่าไว้วางใจ และมีหลายครั้งในประวัติศาสตร์ที่ห้องสมุดถูกผู้เผด็จการ ผู้ทรงอำนาจทุกประเภทบีบบังคับกดขี่ การจัดตั้งระบบห้องสมุดประชาชนของอังกฤษในศตวรรษที่แล้วก็โดนผู้บริหารประเทศเป็นจำนวนมากต่อต้าน เพราะพวกเขามองว่า การใช้ห้องสมุดและหนังสือจะทำให้ผู้ใช้แรงงานมีความคิดเหนือสภาพที่เป็นอยู่ และห้องสมุดจะกลายเป็นศูนย์แห่งความวุ่นวาย เป็นแหล่งที่ทำให้เกิดความไม่สงบ บรรดาผู้ที่มีความคิดเช่นนี้ได้รับผลพิสูจน์แล้วว่าคิดถูก เพราะจากระยะเพียงสองสามชั่วคน เมื่อผู้ใช้แรงงานที่มีการศึกษาน้อยได้ศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้ห้องสมุดประจำท้องถิ่น ก็ทำให้เกิดสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันขึ้นในประเทศอังกฤษ เป็นสถานการณ์ทางการเมืองที่หมดจดงดงามขึ้น มีเมตตาธรรมมากขึ้น เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น เหมือนที่ Ortega y Gasset ได้เขียนไว้ว่า "สังคมประชาธิปไตยนี้เป็นผลมาจากหนังสือ เป็นชัยชนะที่หนังสือซึ่งมนุษย์เขียนขึ้นเอง มีเหนืออภิมหาราชพระเจ้าสโตน และเหนือประมวลกฎหมายที่นักปกครองบัญญัติขึ้น"

พูดให้ถึงแก่นยิ่งขึ้นไปอีก ห้องสมุดมีอยู่เพื่อเสรีภาพและความคิด A. Broadfield ได้เห็นว่า บรรณารักษ์มีบทบาทที่ไม่มีใครเหมือนในการปกป้องรักษาอิสรภาพ ซึ่งไม่เพียงจะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเสรีภาพเท่านั้น หากเป็นวิถีทางที่จะป้องกันรักษาเสรีภาพไว้ด้วย ทั้งยังได้บรรยายหน้าที่หลักของห้องสมุดไว้ด้วยว่า เป็นสถาบันเพื่อ "สร้างสรรค์ชุมชนซึ่งมีประชากรที่คิดเป็น ยึดมั่นในแนวคิดของตน และรู้จักใช้ความคิดอย่างเป็นอิสระ" และสรุปไว้ว่า "มนุษย์นั้นเป็นยอดที่สุดของบรรดาสิ่งที่เป็นยอดทั้งหลาย ภาวะที่เป็นอิสระที่สุดก็คือภาวะที่สูงที่สุด อิสรภาพทางความคิดจึงเป็นอิสระภาพขั้นต้นของมนุษย์ และห้องสมุดเป็นสถาบันแรกประเภทหนึ่งที่จะดำรงรักษาอิสรภาพนี้ไว้"

ดังนั้น วิชาชีพบรรณารักษ์จึงได้ล้มเหลวในการที่จะสะท้อนภาพตนเองให้เห็นหลัก
ดังกล่าวนี้ การยอมรับเช่นนี้ หรือพลังเหล่านี้ วิชาชีพนี้จึงยังไม่เป็นที่ยอมรับในระดับรัฐบาล
หรือระดับชาติโดยปราศจากปัญหาว่า บรรณารักษ์นี้มีผลงานที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นวิชาชีพแล้วหรือ
ถ้าเรายอมรับตามนิยามที่มีอยู่ในการสำรวจของ Ence1 ที่ว่า "สมาชิกของกลุ่มวิชาชีพคือ กลุ่มผู้
ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แล้วว่ามีคุณสมบัติพิเศษที่จะโน้มน้าวประชาชนให้สนับสนุนพลังของกลุ่มเพื่อทำ
ให้กลุ่มมีอิทธิพลเหนือประชาชน"

II

ภาพด้านหลัง

ภาพของพลังที่ห้องสมุดมีนั้น ไม่อาจเป็นภาพที่ชื่นชมได้เต็มที่ในหมู่บรรณารักษ์ ซึ่งไม่
เพียงจะปฏิบัติหน้าที่อยู่ห่างไกลจากระดับที่ควรจะเป็นเท่านั้น แม้แต่ภาพของตนเองที่บรรณารักษ์
ได้สร้างสรรค์ขึ้น ก็เป็นภาพที่ตรงข้ามกับความน่าสนใจอย่างยิ่งของห้องสมุด

ในฐานะผู้ดูแลรักษา บรรณารักษ์มักจะโดนกลืนหายเข้าไปในทรัพยากรที่ตนเองสะสม
รวบรวมมากกว่าจะได้รับแรงส่งเสริมบันดาลใจจากสิ่งเหล่านั้น Derek Toyne ได้เขียนไว้ว่า
"รากฐานของปัญหาอยู่ที่ความยึดมั่นว่า ห้องสมุดเป็นสถานที่เก็บหนังสือ ห้องสมุดหลายแห่งมี
ทั้งหนังสือที่จะช่วยการพัฒนาตนเองและหนังสือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ แต่มีห้องสมุดน้อยแห่ง
ซึ่งยอมรับว่า เป็นหน้าที่จำเป็นของห้องสมุดในการต้องปลุกฝัง กระตุ้น และสนับสนุนการใช้
ปัญญา ดังนั้น จุดรวมของห้องสมุดโดยทั่วไปจึงอยู่ที่หนังสือในห้องสมุดเท่านั้น และหนังสือ
ในห้องสมุดประชาชนไม่ว่าจะมีอยู่หลากหลายสาขาวิชาอย่างไร จัดเตรียมไว้ด้วยดีอย่างไร ก็มักจะ
ปรากฏชัดว่าไม่ค่อยมีผู้ใช้"

ผลก็คือ ประตูด้านหลังของห้องสมุดซึ่งเป็นทางที่หนังสือและวัสดุอื่น ๆ ผ่านเข้ามา
มักจะเด่นเกินประตูด้านหน้าซึ่งเป็นทางซึ่งผู้ใช้ห้องสมุดผ่าน และเมื่อพูดโดยอุปมาอุปมัยแล้ว ก็
เป็นประตูที่ตัวบรรณารักษ์เองควรจะก้าวออกไปเสนองานของตนให้แก่โลกด้วย

กลวิธีต่าง ๆ ในการดูแล รักษาหนังสือของบรรณารักษ์ เช่น ระบบการจัดหนังสือชั้น
ชั้นกิตติ และการทำหลักฐานทางบรรณานุกรมกิตติ ล้วนเป็นเครื่องมือให้ภาพดังกล่าวแล้วนี้ชัดเจนอีก
ในมุมกลับ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดระบบงานราชการ ซึ่งเป็นระบบที่ขัดต่อการเปลี่ยนแปลง และ

ความคิดใหม่ๆ ขึ้นในห้องสมุด บุคคลตัวอย่างของอาชีพบรรณารักษ์ตามแบบก็คือ บุคคลที่ผู้เขียน
เข้าใจว่าเป็นคนเก็บตัว มีระเบียบ และซาจินตนาการสร้างสรรค์ ดังนั้น ผลประโยชน์ใดๆ ที่
บรรณารักษ์อาจจะได้รับจากภาพของปัญญาชน ซึ่งเชื่อถือกันแพร่หลายว่า เป็นผู้ที่ก่อปรกัวย
วัฒนธรรมและวิชาความรู้ จึงเกือบจะพลิกคว่ำไปโดยสิ้นเชิง

การทำนายภาพบรรณารักษ์ตามประเภทดังกล่าวแล้วมีผลที่ใช้เป็นตัวอย่างประกอบ ได้
เมื่อไม่นานมานี้เอง ครั้งแรกเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา เป็นการแต่งตั้งกึ่งแทนที่จะแต่งตั้งบรรณารักษ์
ให้ดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์หอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Librarian of Congress) ใน ค.ศ. 1939
และต่อมาในสหราชอาณาจักรก็มีการแต่งตั้งข้าราชการประจำขึ้นเป็นหัวหน้าผู้บริหารของหอสมุด
อังกฤษ (British Library) เหตุการณ์ทั้งสองเรื่องที่เกิดขึ้นในประวัติห้องสมุดเช่นนี้ควรแก่การ
วิเคราะห์ เพราะเรื่องที่เกิดขึ้นทั้งสองครั้งนั้นเหมือนกับเรื่องหมองูตายเพราะงู ในเหตุการณ์แต่ละ
ครั้งจะเห็นว่า มีผู้ยอมรับบรรณารักษ์ตามพฤติกรรมของบรรณารักษ์เองมากกว่าตามสถานภาพที่
บรรณารักษ์ควรจะเป็น และสาเหตุพื้นฐานนั้นมาจากการที่บรรณารักษ์มองตนเองผิดพลาด (ตาม
คำกล่าวของ Robert S. Taylor) ว่าเป็นผู้เฝ้าคลังหนังสือ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการสำรวจและระวัง
รักษามากกว่าจะเป็นผู้นำในสถาบันด้านมนุษยศาสตร์

ตามคำบอกเล่าของ Eva Goldschmidt ว่า กรณีที่ Archibald Macleish ได้รับการ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์หอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ก็เพราะประธานาธิบดี Roosevelt
ไม่สนใจเสียงเรียกร้องของกลุ่มบรรณารักษ์เลย และเห็นว่าเป็นเรื่องเหลวไหล อย่างไรก็ตามที่
ปรึกษาของประธานาธิบดีคนหนึ่งคือ Felix Frankfurter ก็เขียนไว้ว่า คุณสมบัติอันเป็นที่ประสงค์
ในการดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์หอสมุดอันยิ่งใหญ่แห่งนี้คือ พลังด้านความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจน
จนการมองเห็นการณ์ไกล บุคคลเช่นนี้ควรเป็นผู้ที่รู้จักหนังสือ รักหนังสือและเป็นคนทำหนังสือ
ผู้ใดที่มีคุณสมบัติทั้งสามข้อนี้แล้ว ก็ควรถือว่าเป็นผู้ที่สมควรจะรับเข้ามาให้แสดงฝีมือในงานห้อง
สมุดได้

ประมาณ 30 ปีต่อมา โดยเฉพาะเมื่อ Macleish ได้ประสบความสำเร็จในงานของ
หอสมุดรัฐสภาอเมริกันด้วยแล้ว ผลการตัดสินใจของประธานาธิบดี Roosevelt ก็ยังเป็นเรื่องยาก
ที่จะขัดแย้ง ตามคำของ Arundell Esdaile ได้บรรยายไว้ว่า Macleish เป็นนักกฎหมายอาชีพ
เป็นนักบริหาร เป็นกวีสำคัญ และความจริงแล้วก็มีบางสิ่งซึ่งเป็นอัจฉริยะด้วย ในเมื่อคู่แข่งต่างๆ
ของเขาเป็นเพียงนักวิชาการห้องสมุด ในตอนนั้น แม้แต่วารสาร *Library Journal* เองก็ยัง

รู้สึกว่ ในบรรดาบรรณารักษ์วิชาชีพของอเมริกันทั้งหมดก็ยังไม่ใคร “ใหญ่” พอที่จะเป็นบรรณารักษ์หอสมุดรัฐสภาอเมริกันได้

เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นรายขึ้นอีกในสหราชอาณาจักรระหว่าง ค.ศ. 1971-72 เป็นอีกครั้งหนึ่งที่รู้สึกกันว่าไม่มีบรรณารักษ์อังกฤษคนใด “ใหญ่” พอที่จะบริหารหอสมุดอังกฤษ (British Library) เพราะตามสายงานอย่างเป็นทางการนั้นต้องการบุคคลที่เป็นนักบริหารมากกว่าบรรณารักษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชื่อ Kenneth Lomas ได้แสดงความคิดเห็นว่า รู้สึกประหลาดใจที่กลุ่มบรรณารักษ์ไม่เคียดแค้นร้อนใจกันเลย เมื่อมีการแต่งตั้งข้าราชการประจำให้บริหารหอสมุดอังกฤษ และยังกล่าวเพิ่มเติมไว้ด้วย “ความจริงแล้ว ผมก็นึกถึงคนอื่นได้อีกเพียง 2-3 คน ที่ในชีวิตจะสามารถฝึกตนให้อดกลั้นต่อความรับผิดชอบได้ ในเมื่อมีผู้เข้ามาฉวยงานของเราไปต่อหน้าต่อตา” เมื่อปรากฏแก่ Lomas ว่า บรรณารักษ์ไม่สามารถระแวงระวังผลประโยชน์ของตนเองได้ สมาชิกสภาผู้แทนจึงได้ให้คำแนะนำต่อไปอีกว่า “ในตอนที่ผมอยากจะให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะมีการจัดลำดับบรรณารักษ์อาวุโส เพื่อเตรียมคนเหล่านั้นไว้ให้ทันกับตำแหน่งงานสูงสุดในระดับรัฐบาล บางคนอาจถึงเลที่จะเอ่ยถึง “โรงเรียนเตรียมสวีย์” หรือแม้แต่ “โรงเรียนธุรกิจ” แต่บางทีตัวอย่างที่ชัดเจนกว่าก็คือวิธีที่ชาวอเมริกันได้เริ่มเลือกสรรและฝึกคนสำหรับกิจการที่ ไม่มีที่ท่าว่าจะเป็นไปได้ในการลงเหยียบดวงจันทร์ ถ้าถ้ามือเตรียมบรรณารักษ์อาวุโสสำหรับตำแหน่งสูงสุดทางราชการเสียแต่บัดนี้ เมื่อตำแหน่งเกิดว่างขึ้นอีก พวกคุณก็จะมีตัวบุคคลพร้อมในโอกาสหน้า ผมมั่นใจว่า กลุ่มอาชีพบรรณารักษ์จะต้องมองย้อนหลังมาถึงวันที่พวกคุณได้ยอมรับว่า ไม่สามารถหาตัวบุคคลสำหรับตำแหน่งในระดับสูงสุดที่ต้องการบรรณารักษ์อย่างยิ่งนี้ด้วยความประหลาดใจ”

แต่ข้อเท็จจริงของทั้งสองกรณีในการแต่งตั้งให้เป็นบรรณารักษ์หอสมุดรัฐสภาอเมริกัน และการแต่งตั้งข้าราชการประจำเป็นบรรณารักษ์หอสมุดอังกฤษนั้น เป็นผลโดยตรงจากข้อบกพร่องของอาชีพบรรณารักษ์ และการสื่อความหมายเรื่องบทบาทกับสถานภาพของอาชีพนี้ ได้ ไม่เพียงพอ

เหตุผลหลายข้อซึ่งทำให้เกิดความคิดที่คับแคบเกี่ยวกับอาชีพ บรรณารักษ์ เป็นเรื่องทางประวัติ Arthur M. McAnally บรรยายถึงพัฒนาการแรกเริ่มของการเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในสหรัฐ เมื่อหนังสือในห้องสมุดยังมีน้อย และผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องก็มีจำนวนไม่เกินสองสามร้อยคนว่า “งานหลักของบรรณารักษ์จะมีแต่ในด้านเก็บให้เป็นระเบียบหรือกลวิธีในการจัดเก็บหนังสือ เช่น การจัดหา การทำบัตรรายการ และการจัดหมู่หนังสือ มีงานในด้านกา

อำนาจประโยชน์เพียงพอเล็กน้อย การแต่งตั้ง “บรรณารักษ์ฝ่ายบริการตอบคำถาม” คนแรกนั้นไม่เคยได้ทำมาก่อนจนเริ่มศตวรรษ (ที่ 20) ไปแล้วนานพอสมควร มีการให้ความสำคัญแก่นโยบายของหนังสือหรือบทบาทของห้องสมุดต่อการศึกษาของสถาบันเพียงเล็กน้อย แนวความคิดที่ว่าบริการห้องสมุดมีความสำคัญต่อคุณภาพทางการศึกษานั้นเพิ่งเริ่มเกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับกันไม่นานมานี้เอง”

“เมื่องานส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมดังกล่าวแล้ว บรรณารักษ์ในยุคแรก ๆ ส่วนมากจึงไม่ค่อยจะนึกถึงความแตกต่างตามระดับของหน้าที่ ๆ จะต้องปฏิบัติ งานทุกอย่างที่ทำอยู่ในห้องสมุดก็คืองานบรรณารักษศาสตร์ ผลที่ตามมาก็คือ บรรณารักษ์ไม่ได้แยกงานธุรการออกจากงานวิชาชีพ ...”

งานในด้านเก็บรักษา และความลึกลับที่จะแยกงานวิชาชีพออกจากงานธุรการมีผลร้ายที่ตามมาสองข้อ “ข้อแรกก็คือทำให้มีเงินเดือนต่ำซึ่งเป็นสถานการณ์ที่บั่นทอนความก้าวหน้าอย่างยิ่ง อีกข้อหนึ่งการที่มีผู้หญิงทำงานในห้องสมุดมากเกินไป งานในห้องสมุดจึงจะเหมาะสำหรับผู้หญิงซึ่งอาจจะยอมทำงานเพื่อเงินเดือนจำนวนน้อยด้วย”

โชคไม่ดีนักที่บรรณารักษ์ก็ดูเหมือนจะไม่ได้เรียนรู้อะไรจากประวัติเรื่องนี้เลย Eldred Smith พுகเป็นเรื่องของปัจจุบันไปหมดเมื่อเขาวิจารณ์ปัญหาสถานภาพ ในสถาบันการศึกษาของบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยไว้ว่า “ด้วยการทุ่มเทความพากเพียรแก่การปฏิบัติงานห้องสมุดในส่วนที่เป็นงานประจำวันให้มากขึ้น ด้วยการเน้นถึงเป้าหมายประสงค์ของสถาบัน และด้วยการปรับรูปแบบการจัดองค์กรตามตำแหน่งราชการ ก็เลยมีผลให้บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยจัดตัวเองรวมอยู่ในกลุ่มงานธุรการของมหาวิทยาลัย แม้แต่บรรณารักษ์ที่ได้ปฏิบัติงานงานจนมีผู้เห็นว่าเป็นฝ่ายวิชาการอย่างเต็มที่ ก็ยอมรับว่าข้อบกพร่องสำคัญซึ่งเกิดขึ้นเพราะการที่บรรณารักษ์เสนอภาพของตนเองแก่ผู้ที่จะร่วมงานด้วยอย่างผิด ๆ”

Perry D. Morrison ได้สรุปไว้คล้าย ๆ กันในการศึกษาเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นในสังคมการเข้ารับการศึกษา ประสบการณ์ทางอาชีพ และบุคลิกภาพของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอเมริกันกลุ่มหนึ่งไว้ว่า “บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยหลายคนมีทัศนคติในชีวิตเหมือนกับพวกที่อยู่ในฝ่ายธุรการมากกว่าฝ่ายวิชาชีพ ซึ่งข้อนี้อาจเป็นการสะท้อนข้อเท็จจริงว่า บรรณารักษ์ส่วนมากทำงานในระดับธุรการก็ได้” โดยทั่วไปแล้ว เขาได้พบช่องว่างที่จะทำให้บรรณารักษ์เป็นผู้นำที่มีพลังและมีความคิดริเริ่มในการบริหารงาน Morrison ยังได้ระบุต่อไปถึงลักษณะของผู้ที่เป็นข้อยกเว้นที่ไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ทั่วไปซึ่งเห็นว่า เป็นลักษณะของหัวกระติในวิชาชีพ

BIBLIOGRAPHY*Chapter One : The Image*

- Benge, R.C. *Libraries and Cultural Change*. London : Bingley, 1970.
- Broadfield, A. *A Philosophy of Librarianship*. London : Grafton, 1949.
- Fielding, F.D.O. "A Valediction on a Non-Profession." *Australian Library Journal* (May 1972)
- Ortega Y Gasset, J. "The Mission Of the Librarian." *Antioch Review* 21 (1961)
- Ranganathan, S.R. "Library Needs of Renascent India." Presidential Address, Eight All Indian Library Conference, 1949.
- Shera, J. H. *The Foundation of Education For Librarianship*. New York : Becker and Hayes, 1972.

Chapter Two : The Obverse

- Esdaile, A. "The Librarian of Congress." *Library Association Record* (August 1939)
- Goldschmidt, E. "Archibald Macleish, Librarian of Congress." *College and Research Libraries* (January 1969)
- Lomas, K. "Libraries From an MP's Point of View." *Library Association Record* (April 1973)
- Mcanally, A.M. "Status of the University Librarian in the Academic Community." In Orne, J, ed. *Research Librarianship : Essays in Honor of Robert B. Downs*. New York : Bowker, 1971.
- Morrison, P.D. *The Career of the Academic Librarian*. Chicago : American Library Association, 1969.
- Smith, E. "Academic Status For College and University Librarians—Problems and Prospects." *College and Research Libraries* (January 1970)
- Taylor, R.S. *The Making of a Library : The Academic Library in Transition*. New York : Becker and Hayes, 1972.
- Toyne, D. "The Creative Artist in the Public Library." *Library Association Record* (January 1973)

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย